

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ

Туризм, як одна з найдинамічніших галузей світової економіки, має значний вплив на соціальну, економічну, а особливо на екологічну сфери та сильно залежить від навколишнього середовища. В свою чергу стійкий розвиток у сфері туризму та рекреації стає все більш актуальною темою в умовах глобальних змін клімату, соціальних трансформацій та екологічних викликів. З одного боку, туризм сприяє розвитку регіонів, створює мільйони робочих місць та сприяє культурному обміну. З іншого боку, невпинне зростання туристичних потоків призводить до низки проблем, пов'язаних зі збереженням навколишнього середовища, соціальної справедливості, культурної автентичності та негативного впливу на місцеві громади. Незважаючи на зростаючу свідомість щодо необхідності збереження навколишнього середовища та соціальної відповідальності, існують значні перешкоди, які ускладнюють процес впровадження інструментів сталого розвитку в туристичній галузі. У тезах буде розглянуто основні напрями глобальних проблем впровадження інструментів стійкого розвитку у сфері туризму та рекреації, оцінку негативних наслідків при відсутності прогресу реалізації процесів сталого розвитку та запропоновано шляхи вирішення цієї актуальної та складної проблеми.

Ключові слова: стійкий розвиток, туризм та рекреація, навколишнє середовище

Основні глобальні проблеми впровадження інструментів стійкого розвитку у сфері туризму та рекреації можна розділити на декілька ключових категорій:

- відсутність свідомості: не всі туристи, компанії та місцеві громади усвідомлюють важливість сталого розвитку та готові змінювати свою поведінку; недостатня освіченість у питаннях сталого туризму та опір змінам з боку традиційних туристичних спільнот через конкуренцію з традиційними методами ведення бізнесу.
- недостатнє фінансування: багато проектів зі сталого розвитку в туризмі потребують значних інвестицій, які не завжди знаходять достатнє фінансування в тому числі через нестабільність економічної ситуації в багатьох туристичних регіонах
- економічні інтереси та перешкоди: доволі часто економічні інтереси переважають над екологічними та соціальними. Швидке отримання прибутку може спонукати компанії нехтувати довгостроковими наслідками своєї діяльності через тривалий період окупності інвестицій у стійкі практики та високу вартість впровадження екологічних технологій та інновацій
- політичні бар'єри та інституційні перешкоди: політична нестабільність в деяких країнах може перешкоджати впровадженню довгострокових стратегій сталого розвитку. Недосконалість законодавчої бази у сфері сталого туризму, відсутність єдиних міжнародних стандартів, бюрократичні перепони при впровадженні інновацій стримують прогрес у цій сфері.
- відсутність єдиних міжнародних стандартів: висока вартість процедури сертифікації є однією з причин чому не існує універсальних стандартів сталого розвитку в туризмі, що ускладнює оцінку та порівняння діяльності різних компаній у різних країнах.
- складність вимірювання: важко розробити універсальні критерії оцінки та точно виміряти вплив туризму на навколишнє середовище та соціальну сферу. Це ускладнює збалансування інтересів всіх зацікавлених сторін та розробку ефективних стратегій сталого розвитку.

Наслідками через глобальні проблеми впровадження інструментів стійкого розвитку для туристичної галузі та навколишнього середовища є наступне:

- деградація навколишнього середовища –це основна екологічна проблема, пов'язана з туризмом. Масовий туризм часто призводить до надмірного використання води, забруднення ґрунтів і водних ресурсів, а також руйнування біорізноманіття. Популярні туристичні напрямки подекуди стають жертвами власного успіху через перевантаженість відвідувачами. "Регулювання туристичних потоків у певні періоди є необхідним, але це не означає закриття міста. Венеція завжди буде відкрита для всіх. Мета полягає в тому, щоб перешкодити щоденному туризму в певні періоди, відповідно до крихкості та унікальності міста"[1]. Влада міста хоче скоротити кількість туристів, оскільки ЮНЕСКО розглядає можливість внесення італійського міста до списку небезпечної спадщини.
- соціальна нерівність: концентрація прибутку від туризму в руках невеликої групи людей, експлуатація працівників, негативний вплив на місцеві культури
- зміна клімату: туристична індустрія є одним з основних джерел викидів парникових газів. Кліматологи побоюються, що після цьогорічної найтеплішої зими за всю історію та дефіциту води в Іспанії, Італії та Греції влітку 2024 року, найгірше ще попереду. «Нам потрібно уникати мислення в режимі надзвичайної ситуації, (замість того) дивитися на запобігання та готовність»[2].
- Втрата туристичних ресурсів: нераціональне використання природних ресурсів може призвести до їх виснаження та втрати туристичної привабливості загалом.

Шляхами вирішення глобальних проблем впровадження інструментів стійкого розвитку у сфері туризму та рекреації можуть стати:

- розробка міжнародних стандартів: створення уніфікованих стандартів сталого розвитку в туризмі, систем моніторингу та програм сертифікації які будуть обов'язковими для всіх учасників ринку.
- інвестиції в дослідження: підтримка наукових досліджень, спрямованих на оцінку впливу туризму на навколишнє середовище та розробку нових технологій для зменшення цього впливу.
- співпраця між державами: співпраця між країнами для обміну досвідом та розробки спільних стратегій сталого розвитку.
- заохочення відповідального туризму: створення програм заохочення для туристів, які обирають екологічно чисті види відпочинку.
- освіта та підвищення обізнаності: проведення інформаційних кампаній та обмін найкращими практиками для туристів, компаній та місцевих громад з метою підвищення їхньої свідомості щодо проблем сталого розвитку.
- підтримка малого та середнього бізнесу: надання фінансової та консультаційної підтримки малим і середнім підприємствам, які займаються екологічно чистим туризмом, залучення у державно-приватне партнерство, надання пільг у вигляді екологічного оподаткування при використанні системи управління відходами та енергоефективних рішень.

Впровадження інструментів сталого розвитку в туризмі є складним процесом, який вимагає спільних зусиль урядів, бізнесу, громадських організацій та туристів. Подальший розвиток цього напрямку потребує проведення дій на випередження - постійного моніторингу та адаптації існуючих інструментів до нових викликів та можливостей, що виникають у глобальному середовищі.

Література

1. *Luigi Brugnaro, мэр Венеції* <https://www.theguardian.com/world/2023/sep/05/venice-to-trial-5-ticketing-system-for-day-visitors-from-2024>.
2. *Andrea Toreti, координатор європейської та глобальної обсерваторії посух Служби управління надзвичайними ситуаціями Copernicus* <https://www.reuters.com/world/europe/greek-islands-face-water-crisis-tourist-season-peaks-2024-07-09>.